

Agentúra
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
pre štrukturálne fondy EÚ

Stredná odborná škola polytechnická, Demänovská cesta 669, 031 01 Liptovský Mikuláš

Pracovný list – druhy programov podľa licencie

Predmet: informatika

Ročník: druhý, štvorročný

Vytvorené dňa: 6.12.2014

Autor: Mgr. Andrej Štefaničiak

Vypracoval:

Dátum:..... Trieda:.....

Žiak:.....

Druhy programov podľa licencie

Program sa dá kúpiť priamo s konkrétnym zariadením vo forme OEM verzie, alebo sa kúpi neskôr u dodávateľa či autora. Ďalšou možnosťou je nahradiť komerčný softvér voľne šíriteľným softvérom (napríklad Microsoft Windows za Linux). Program je autorské dielo a pri jeho zakúpení si kupujeme iba právo na jeho používanie pričom musíme dodržiavať autorské práva. Toto právo sa nazýva licenciacia, alebo multilicenciacia ak je softvér používaný na viacerých počítačoch súčasne.

Aké druhy licencií sa používajú:

- OEM licenciacia
- skúšobné verzie programov:
 - demoverzia
 - trial verzia
- shareware
- freeware
- public domain
- licenciacia GPL

Skúšobné verzie programov sú v nekompletnej forme (demoverzia), alebo sú úplné a po určitej dobe sa zablokujú ich funkčnosť pričom sa vyžaduje ich odinštalovanie z počítača. Program s licenciou shareware je nutné po určitej dobe odinštalovať alebo zaplatiť poplatok za jeho ďalšie používanie. Licenciacia freeware dovoľuje program používať bez poplatkov, ale je nutné dodržiavanie autorských práv (nesmie byť upravovaný, či ponúkaný za poplatok). Na rozdiel od programov s licenciou freeware existuje skupina programov public domain. Autori týchto programov sa vzdávajú svojich autorských práv k týmto dielam. Licenciacia GPL má veľa výhod, no má jednu veľkú nevýhodu. Takéto programy sa dajú zaobstarať za nulovú cenu, ale nik neručí za správnu a bezchybnú funkčnosť.

Slobodný softvér, GNU/Linux a open source

Slobodný softvér je šírený pod licenciou „open source“. Myšlienku slobodného softvéru sformuloval Richard M. Stallman. Založil projekt GNU. Systém GNU obsahoval všetky dôležité komponenty okrem jadra. To začal vytvárať Linus Torvalds pod názvom „Linux“. Kombináciou systému GNU a jadra Linux vznikol systém GNU/Linux. Tento systém sa v dnešnej dobe používa veľmi často. Jeho nevýhodou je slabšia podpora výrobcov softvéru. Jeho výhodou je vyššia stabilita, čo ho predurčuje v k nasadeniu pri serveroch na internete.

Program typu open source je vždy šírený so zdrojovým kódom. Ktokoľvek môže takýto program vylepšiť, odstrániť chybu, použiť vo svojom programe a ďalej šíriť. Licenciacia GPL zaručuje, že program typu open source sa ďalej bude šíriť zadarmo. Výhodou takéhoto programu je to, že na tvorbe a oprave programu môže pracovať celý svet. Tvorcami či podporovateľmi takýchto programov sú študenti, vlády zemí, komerčné firmy... Dôvodom môže byť napríklad odstránenie monopolu Microsoftu.

Operačný systém Linux má veľa verzií. Sú zadarmo s obmedzenou podporou. Pri niektorých verziách sa vyžaduje poplatok pričom sa platí za podporu nie za obstaranie systému.

Úloha 1.

Označ správne odpovede v teste (pre zodpovedanie otázok využij predchádzajúci text).
Vždy je iba jedna odpoveď správna.

- 1) Ktorý operačný systém sa dá nadobudnúť legálne za nulovú cenu?
 - Microsoft Windows
 - Linux
 - Mac OS
- 2) Ktorá z licencií je skúšobnou verziou programu?
 - OEM
 - trial
 - GPL
- 3) Program WinRAR má licenciu shareware. Treba za jeho používanie zaplatiť?
 - áno, ale postačí tak urobiť až po určitej dobe
 - nie
- 4) Môžem predávať za finančnú odmenu mnou vylepšený program s licenciou freeware?
 - áno
 - nie
 - áno, ale iba ak upravím aspoň polovicu programu
- 5) Existuje skupina programov pri ktorých sa autor vzdáva svojich autorských práv k programu?
 - nie
 - public domain
 - programy s licenciou demoverzia
- 6) Mám zakúpený program s licenciou. Môžem si s ním robiť čo chcem?
 - nie
 - áno
- 7) Aká je nevýhoda programov s licenciou OEM?
 - vysoká cena
 - neúplnosť programu
 - možnosť inštalácie na jedno zariadenie
- 8) Prečo je niekedy výhodnejšie zakúpiť komerčný program než používať voľne šíriteľný program?
 - nikdy to nie je výhodnejšie
 - komerčný softvér máva lepšiu podporu
- 9) Ak potrebujem používať jeden a ten istý softvér na viacerých počítačoch je vhodné si zakúpiť:
 - viac licencií
 - viac kópií programu
 - multilicenciu
- 10) Každý program má svoje autorské práva, ktoré:
 - musím dodržiavať
 - po riadnom zaplatení nemusím dodržiavať
 - nemusím dodržiavať
- 11) Ak si do počítača nainštalujem trial verziu programu (napr.). Môžem ho používať iba na určité obdobie. Čo musím podľa autorských práv urobiť po uplynutí danej doby?
 - zakúpiť
 - odinštalovať
 - nič

Úloha 2.

Roztried' licencie podľa ich nadobúdacej ceny (neberie sa do úvahy nelegálne získaný softvér). Prepíš druhy programov zo zoznamu do príslúchajúcich stĺpcov.

Zoznam: OEM verzia, demoverzia, trial verzia, shareware, freeware, public domain, licencia GPL

PROGRAMY ZADARMO

PROGRAMY, KTORÉ SÚ VŽDY ZA POPLATOK

Úloha 3.

Ku každému druhu licencie doplň jeden program s danou licenciou (dopíšete do prázdnej elipsy). Ak nepoznáš žiadny program, tak skús použiť web.

trial verzia

OEM licencia

demoverzia

GPL licencia

shareware

freeware

Úloha 4.

V tejto dobe sa používa niekoľko operačných systémov. Jeden z nich je bežnej verejnosti menej známi. Nazýva sa Linux. V tejto úlohe treba na webe nájsť niečo o tomto operačnom systéme. Vyplňte prázdne polia podľa šípky.

aké distribúcie Linuxu je možné zaobstaráť si, vymenujte aspoň 6

kedy a kde je vhodné využiť Linux